

Fiskeridirektoratet
Kyst- og havbruksavdelingen

postmottak@fiskeridir.no

Vår dato: 19.12.2018
Deres dato: 16.10.2018
Vår referanse: Sjømat01-1400652326-17763
Deres referanse: 18/14288

Hørings svar – Forslag til endring av forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk

Sjømat Norge viser til Fiskeridirektoratets høringsbrev av 16. oktober 2018, der direktoratet i forbindelse med operasjonaliseringen av Forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg som trådte i kraft 01.01.18, har oppdaget noen uklarheter mv i forskriftsteksten som det er behov for å avklare. Høringsfrist er satt til 31. desember 2018.

Sjømat Norge er generelt positiv til at Fiskeridirektoratet har tatt initiativ til å endre noen uklarheter og uhensiktsmessige krav i gjeldende forskrift. Sjømat Norge vil i sitt hørings svar kommentere de foreslåtte endringene, men også kommentere noen av de andre bestemmelsene der vi fortsatt mener at det er behov for avklaringer.

Gjennomgang og kommentarer til de foreslåtte forskriftsendringene

§ 4 c og f Definisjoner

Sjømat Norge støtter direktoratets endringsforslag.

§ 6 Krav til prosjektering, utførelse og kontroll

Sjømat Norge ba allerede i forrige høringsrunde om en tydeliggjøring av forskriftsteksten i kapittel 2. Med bakgrunn i å sikre tilstrekkelig kapasitet og konkurranse i markedet for den samlede kompetansen som forskriften etterspør for det prosjekterende foretaket, ba vi herunder om at forskriftsteksten måtte tydeliggjøre at «*det prosjekterende foretaket også kan være en prosjektgruppe med samlet nødvendig kompetanse*».

Sjømat Norge oppfatter at forslaget til ny tekst i § 6, 2. ledd, bidrar til å avklare at «Den som prosjekterer» (§ 5) kan være flere prosjekterende. At det tydeliggjøres hvem av disse som skal stå ansvarlig overfor Fiskeridirektoratet for å dokumentere at det nye anlegget er bygget i samsvar med NS 9416:2013, oppfatter vi også at er avklarende og fornuftig. Ut fra erfaringer og innspill fra våre medlemmer mener vi imidlertid at det vil være hensiktsmessig, og at det må være akseptabelt at det er en ansvarlig prosjekterende for bygg og en ansvarlig prosjekterende for prosessanlegget. Det blir unødig komplisert om en og samme prosjekterende må stå ansvarlig for begge fagområdene. Her er det vidt forskjellige fag som er involvert, og det oppleves at det er vanskelig å få prosessansvarlig også til ta ansvar for de bygningsmessige konstruksjonene (for eksempel bærestål, betong og tak-konstruksjoner osv). Tilsvarende er det vanskelig å få byggteknisk

prosjekterende til å ta ansvar for sentrale konstruksjoner som ligger under prosess; for eksempel dimensjonering av siler, kapasitet på filter, fisketransportledninger osv.

Det bør derfor åpnes for at en byggteknisk prosjekterende tar ansvar for byggteknisk dokumentasjon, og at en prosessteknisk prosjekterende tar ansvar for prosessteknisk dokumentasjon i forhold til rømmingssikring.

Forslag til ny tekst § 6 2. ledd:

§ 6 Krav til prosjektering, utførelse og kontroll:

Prosjekteringen skal inkludere alle deler av anlegget som kan ha relevans for rømming. Det skal tas hensyn til helheten, inkludert påvirkningen komponentene kan ha på hverandre. Det skal påvises at komponentene og anlegget tåler de lastene det utsettes for i den dimensjonerende brukstiden.

*Dersom flere prosjekterende utfører prosjektering på samme anlegg skal **som hovedregel** ett foretak stå ansvarlig for at de ulike delene er prosjektert i samsvar med bestemmelsene i denne forskrift. **Så lenge helheten ivaretas kan det likevel aksepteres at en byggteknisk og en prosessteknisk prosjekterende tar ansvar for hvert sitt område.***

§ 7 Krav til dokumentasjon

Sjømat Norge støtter direktoratets endringsforslag i § 7a) som innebærer et tydelig krav om at det skal gjennomføres risikoanalyse i samsvar med standarden, og at denne skal dokumenteres.

Sjømat Norge registrerer ellers at Fiskeridirektoratets skjema, der det prosjekterende og utførende foretaket ihht § 7 4. ledd skal dokumentere overfor eier av akvakulturanlegget at krav i §§ 5, 6 og 7 er oppfylt, omsider er under utarbeidelse. Dette er positivt, men det er selvsagt uheldig at dette ikke allerede var på plass da forskriften trådte i kraft for ett år siden.

§ 16 Krav om produktsertifisering

Sjømat Norge støtter direktoratets endringsforslag, men mener fortsatt at denne forskriftsbestemmelsen i forhold til rør og slanger er uforholdsmessig på flere punkter, og dessuten fortsatt noe uklar.

1. Generelt må fokuset for å unngå rømming være på bruk av riktige rør og slanger, av riktig kvalitet, til riktig formål. Så langt vi erfarer har det de siste årene vært en klar dreining av fokuset i næringen nettopp mot å sikre at det brukes rør og slanger som er best mulig tilpasset formålet slik at rømming ikke skal skje. I den grad rømming skjer i forbindelse med transport av fisk, eller fordi fisk kommer i avløp, ser vi at rømming ikke først og fremst skjer fordi røret eller slangen var av for dårlig kvalitet, men fordi en sammenkobling var feil eller provisorisk, eller fordi ettersyn eller bruksområde var feil/uhensiktsmessig. Dette er forhold som kravene om sertifiseringer verken vil adressere, eller i seg selv bidra til å endre eller løse. Deler av forskriftsbestemmelsen framstår derfor fortsatt i stor grad som unødvendig, lite målrettet og uproporsjonal.
2. Det brukes en rekke ulike rør og slangetyper i et landbasert akvakulturanlegg. Så langt vi har bragt i erfaring, er det i dag vanlig at produsentene av polyetylenrørene som brukes allerede har tredjeparts produktsertifisering i henhold til NS-EN 12201. Rørene er også ofte «hyllevarer» med en allerede definert og sertifisert kvalitet. Tilsvarende sertifiserte rør brukes og oppfattes som tilfredsstillende i ulike sammenhenger for VA anlegg, industri og minikraftverk.

Bestemmelsen, slik den nå står i forskriften, kan forstås slik at det er krav om at disse komponentene skal produktsertifiseres «en gang til» før rørene kan brukes på landbaserte akvakulturanlegg. Dette kan ikke være meningen. Bestemmelsen må oppfattes slik at så lenge tilfredsstillende dokumentasjon følger et rør for at det er dimensjonert og styrkeberegnet i hht til krav og standarder angitt i NS 9416:2013 (NS 12201 -1-3), må dette være tilfredsstillende. Kravet kan ikke oppfattes annerledes enn at en egen sertifisering bare er nødvendig dersom landanlegget velger eller har behov for et rør som ikke allerede er sertifisert i henhold til NS-EN 12201, del 1, og 3 «eller tilsvarende standard». Bestemmelsen må endres for å unngå misforståelser på dette punktet. Det er viktig at det ikke innføres ressurskrevende tiltak som ikke har reell betydning for rømmingssikkerhet.

3. Forskriftsbestemmelsen angir generelt at slanger skal produktsertifiseres for samsvar med krav i NS 9416:2013. Bestemmelsen har slik den nå står vært misforstått dit hen at dette skal gjelde for enhver slange på akvakulturanlegget. I NS 9416:2013 er det imidlertid kun satt krav til slanger utenfor sikret område, og det må derfor forstås slik at forskriftskravet også kun skal gjelde disse slangene (ref. NS 9416:2013 punkt 7.4. første setning.) Dette er viktig for den praktiske bruken av slangene (tyngde, fleksibilitet mv). Denne begrensningen må framkomme tydelig av forskriftsteksten.

4. Etter at NS 9416:2013 kom, er det utviklet og kommet på markedet tekstilmerte gummislanger designet for trygg levering av fisk både for landbaserte akvakulturanlegg og brønnbåt. Dette er slanger som er utformet slik at skader ikke fører til åpne rifter, og med tanke på at fisk ikke skal kunne rømme under normal bruk i ikke sikrede områder.

Sjømat Norge oppfatter at denne typen slanger er utviklet ihht til kravene i NS 9416. Sammen med riktig bruk, riktig montering og sammenkobling mot annet utstyr ihht NS9416:2013, tilsier dette at det ikke vil være nødvendig eller formålstjenlig å forskriftsfeste en sertifisering av slanger ihht NS 9416:2013 punkt 7.4. Kravet kan uansett ikke gjelde for slanger som kun skal brukes innenfor sikret område

Forslag til ny tekst i § 16:

§ 16. Krav om produktsertifisering

Kar og rør, samt slanger til bruk utenfor sikret område, skal være produktsertifisert av akkreditert sertifiseringsorgan, og i samsvar med krav fastsatt i NS 9416:2013 eller den til enhver tid gjeldende internasjonale standard med samme formål. Kravet gjelder ikke allerede produktsertifiserte rør ihht standarder og/eller krav som angitt i NS 9416. Produktsertifikatet gjelder for en bestemt produktserie og skal utstedes til produsent, dennes representant eller eventuell leverandør. For kar med maksimalt volum mindre eller lik 1 m³ gjelder ikke kravet om produktsertifisering

§ 20 a, andre ledd, Dokumentasjon av rømmingsteknisk rapport

Sjømat Norge støtter direktoratets endringsforslag som innebærer at både plantegning og prosessdiagram over avløpssystem og leveringssystem i anlegget må foreligge.

§ 21 andre ledd, Tilstandsanalyse

Sjømat Norge støtter direktoratets endringsforslag som innebærer at tilstandsanalysen skal gjennomføres i samsvar med gjeldende veiledningsmateriell.

Sjømat Norge vil imidlertid bemerke at det er svært uheldig at det ca ett år etter at foreliggende forskrift ble gjort gjeldende, fortsatt ikke er en nødvendig veileder for etterlevelse av forskriften på plass. Når veilederen i tillegg delvis skal være normativ, er dette særlig uheldig. Sjømat Norge ber på denne bakgrunn om at forskriftskravet om at en gjeldende brukstillatelse for alle landbaserte akvakulturanlegg skal være på plass innen 01.01.2021 utsettes med minimum ett år for anlegg/avdelinger som ble prosjektert før forskriften trådte i kraft.

§ 23 Krav til kompetanse og uavhengighet for utforming av rømmingsteknisk rapport og tilstandsanalyse

Sjømat Norge støtter direktoratets endringsforslag.

I forbindelse med vurderingen av denne bestemmelsen er det imidlertid stilt spørsmål ved om første setning i nytt 3. ledd er tilstrekkelig klar og entydig utformet: *«Foretaket som utfører tilstandsanalysen kan ikke kontrollere arbeid som det selv har utført»* (vår understreking). Innbefatter bestemmelsen også at de som har prosjektert deler av anlegget/avdelingen ikke kan gjennomføre en tilstandsanalyse av denne/disse delene av anlegget, eller omfattes bare de som faktisk og praktisk har utført arbeidet som omfattes av tilstandsanalysen? Dersom også de som har prosjektert omfattes, må dette evt tydeliggjøres i bestemmelsen: *«Foretaket som utfører tilstandsanalysen kan ikke kontrollere arbeid som det selv har **prosjektert eller utført**»*

§ 25 Krav om brukstillatelse

Med henvisning til kommentarene gitt under § 21 om at en nødvendig og delvis normativ veileder fortsatt ikke er på plass, ber Sjømat Norge om at §25 1. ledd endres til

*«Alle landbaserte akvakulturanlegg for fisk skal innen 1. januar **2022** ha brukstillatelse utstedt av Fiskeridirektoratet.»*

Sjømat Norge er svært positiv til at næringen gjennom to møter har blitt involvert underveis i prosessen med utarbeidelse av veilederen for tilstandsfastsettelse. Situasjonen er imidlertid slik at ingen av de berørte parter så langt har sett det ferdige høringsutkastet til denne svært omfattende, men samtidig helt nødvendige veilederen. Selv om flere anlegg kanskje har hatt muligheten til å begynne det omfattende arbeidet for en brukstillatelse, er det fortsatt slik at den manglende veilederen helt klart har bevirket en betydelig usikkerhet og derav følgende forsinkelser i dette arbeidet.

Den offentlig tilgjengelige statistikken over rømmingshendelser tilsier at det nå er langt færre rømmingshendelser og færre rømte fisk fra de landbaserte akvakulturanleggene sammenlignet med sjøanleggene. Sjømat Norge mener også derfor at det er viktig at myndighetene ikke legger et løp som tilsier at det kan bli svært knapp tid for anlegg og myndigheter til å få på plass den rømmingstekniske rapporten og brukstillatelsen innen gjeldende tidsfrist. Det er ikke ønskelig at vi skal ende opp i en lignende situasjon som den vi hadde da NYTEK innførte krav om anleggssertifikat. Vi tror ikke at de foreslåtte endringene i § 16 og 23 alene vil kunne forhindre dette, og ber derfor om at tidsfristen for å få på plass en brukstillatelse utsettes med minimum 12 måneder.

§ 26 Vilkår for å få brukstillatelse

Sjømat Norge støtter direktoratets endringsforslag.

Sammendrag

Sjømat Norge er positiv til de endringer i forskriftsteksten som Fiskeridirektoratet nå foreslår. Vi tror at de vil bidra til å avklare og i noen grad forenkle det som ellers synes å kunne bli et svært omfattende og ressurskrevende system for å sikre brukstillatelse for landbaserte akvakulturanlegg.

Sjømat Norge oppfatter imidlertid at det fortsatt er behov for noen avklaringer og endringer i forskriftsteksten. Dette gjelder blant annet § 16, som omhandler krav til produktsertifisering. Sjømat Norge mener at en må unngå at kravet om produktsertifisering av rør skal oppfattes som et krav om «dobbeltsertifisering». Forskriftsteksten må også være tydelig på at et evt krav om produktsertifisering av slanger ikke skal gjelde for slanger til bruk i sikret område.

Det er svært uheldig at en nødvendig og normativ veileder for operasjonalisering av forskriften fortsatt ikke er ferdigstilt og sendt ut på høring, nesten ett år etter at forskriften trådte i kraft. Den manglende veilederen har bevirket en betydelig usikkerhet og derav følgende forsinkelser i arbeidet som skal lede fram til en brukstillatelse. Sjømat Norge mener derfor at det er viktig at myndighetene ikke legger et løp som tilsier at det kan bli svært knapp tid for anlegg og myndigheter til å få på plass den rømmingstekniske rapporten og brukstillatelsen innen gjeldende tidsfrist. Vi tror ikke at de foreslåtte endringene i §§ 16 og 23 alene vil kunne forhindre dette, og ber derfor om at tidsfristen for å få på plass en brukstillatelse utsettes med minimum 12 måneder.

Vennlig hilsen
Sjømat Norge

Henrik Stenwig
Direktør Miljø og helse

Brit Uglem Blomsø
Fagsjef Miljø og helse